

Přesný název programu:	Čeština pro žáky/studenty s jiným mateřským jazykem
Pořadatel akce:	Pedagogická fakulta UHK
Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury
Odborný garant:	Mgr. Hana Burešová, Ph.D. e-mail: hana.buresova.2@uhk.cz
Manager studia:	Mgr. Jiří Jelínek, Ph.D. e-mail: jiri.jelinek.3@uhk.cz
Přijímání přihlášek:	Centrum celoživotního vzdělávání PdF; Ing. Irena Komárková e-mail: irena.komarkova@uhk.cz
Termín podání přihlášky:	31. březen 2021
Podmínky přijetí:	Státní zkouška z filologického oboru učitelství pro druhý stupeň ZŠ nebo SŠ, podle charakteru původního studia; řádně vyplněná přihláška ke studiu; doklad o uhrazeném poplatku spojený s podáním přihlášky; ověřená kopie dokladu o dosaženém vzdělání (diplom a dodatek k diplomu, příp. vysvědčení o státní závěrečné zkoušce).
Charakteristika programu:	Studium odpovídá § 10 vyhl. č. 317/2005 Sb.
Uplatnění absolventa:	<p>Program je sestaven tak, aby umožnil učitelům filologických oborů učit češtinu žáky/studenty, jejichž mateřským jazykem není čeština, a to na druhém stupni ZŠ a/nebo SŠ, podle charakteru původního studia. Předpokládá se, že půjde o podpůrnou, doplňkovou výuku češtiny, která by nenahrazovala řádnou výuku českého jazyka.</p> <p>Pozornost při studiu je věnována metodologii. Absolvent získá podstatné znalosti lingvistické a didaktické tak, aby byl plně odborně erudovaný a byl schopen při výkonu svého povolání</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvořit/rozvinout řečové dovednosti cizinců, jejichž rodným jazykem není čeština, na odpovídající úrovni • aktualizovat vlastní znalosti jazyka v komparativní perspektivě • prohlubovat své i žakovské znalosti o kultuře dané jazykové oblasti • orientovat se v problematice tvorby programů a projektů na základní a střední škole. <p>Při studiu je kladen důraz na zvýšenou profesní autonomii a zároveň míru zodpovědnosti absolventa oboru za vzdělávací procesy a výsledky učení s ohledem na individualitu studenta tak, aby uměl sledovat osobní postup každého svého žáka a aby byl</p>

	schopen užívat takových metod výuky cizího jazyka, pomocí nichž je vytvářena pozitivní motivace učení, a aby byl schopen vytvořit při hodinách cizího jazyka přátelskou atmosféru.
Způsob přijetí ke studiu:	Ověření dokladů o způsobilosti vyučovat jazyk na 2. stupni ZŠ nebo SŠ. Výběr uchazečů se uskuteční na základě pořadí došlých přihlášek.
Minimální/maximální počet přijatých ke studiu:	10/20
Termín zahájení studia:	říjen 2021
Standardní délka studia:	2 roky, 4 semestry
Harmonogram studia:	254 hodin (60 + 60 + 60 + 74)
Studijní plán:	<p>Semestr 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stratifikace českého jazyka Spisovná a nespisovná čeština, členění spisovné češtiny, role obecné češtiny v komunikaci u nás a ve výuce cizinců, způsoby prezentace obecné češtiny v učebnicích ČJCJ, optimální prezentace obecné češtiny, stylová charakteristika gramatických a lexikálních prostředků, role úzu a normy v otázkách kodifikace, vývojové tendence v učebnicích. Teritoriální dialekty, sociolekty. 2. Typologická charakteristika českého jazyka Specifika češtiny, druhy možných potíží pro jinojazyčné mluvčí. Negativní transfer. Výuka ČJCJ v zahraničí a v České republice (odlišnosti v přístupech k výuce u nás a v zahraničí). Postoj vyučujícího k ČJCJ. 3. Lingvodidaktika + psycholingvistika Nabývání jazyka osvojováním si jazyka a učení, rozdíly mezi nabýváním mateřského jazyka a dalšího jazyka, specifika učení se jazyku mateřskému a cizímu. Přehled vyučovacích metod. Didaktické zásady a metodické postupy ve výuce. 4. Sociokulturní aspekty při výuce cizinců Specifika při výuce cizinců z různých kulturních prostředí (postavení učitele – vnímání autority, komunikace učitel – student, student – student), časté chyby pocházející z rozdílnosti/podobnosti češtiny a rodného jazyka studenta. Krizové/problematické situace v hodinách (typy, jejich řešení), supervize. 5. Sociokulturní minimum ČJCJ jako prostředek k seznámení se s životem a reáliemi ČR. Interkulturní dimenze komunikačního procesu, komplexně pojaté reálie, multikulturní

interakce a její význam pro komunikační kompetenci, kompenzační a interpretační strategie.

6. Výuka češtiny jako mateřského jazyka a češtiny pro cizince: shody a rozdíly
Srovnání výchozí situace rodilého uživatele – dítěte a výchozí pozice nerodilého uživatele, cizince.
Problematika aplikace principů výuky pro rodilé mluvčí ve výuce češtiny pro cizince. Základní rozdíly a některá specifika výuky nerodilých mluvčích (např. využitelnost vzorů, třídění podle kmene prezentního ap.).

Semestr 2:

7. Jazykový kurz a vyučovací jednotka
Typy, struktura a organizace jazykových kurzů.
Kurikulum a výstupní standard jako významné vymežující prvky cílů a obsahového zaměření (učiva) jazykového kurzu.
Faktory ovlivňující výběr učiva. Intenzita a extenzita učiva jazykového kurzu. Diferenciace vnější a vnitřní, kvalitativní a kvantitativní. Učebnice jako důležitý prostředek jazykového vyučování a učení.
Typy, struktura a organizace vyučovacích hodin.
Specifika vyučovacích hodin v cizojazyčném vyučování (se zaměřením na češtinu jako cizí jazyk).
Výběr vyučovacích metod a učebních pomůcek ve vztahu k organizačním formám jazykového vyučování. Příprava učitele na vyučovací hodinu.

8. Základní řečové dovednosti
Cílové kompetence výuky cizího jazyka, orientace na výuku řečových dovedností. Analýza pojmu řečové dovednosti. Tradiční pojetí řečových dovedností a jejich dělení: pasivní, aktivní, interaktivní, receptivní, produktivní. Popis řečových dovedností ve Společném evropském referenčním rámci pro výuku jazyků: recepce, produkce a mediace.
Metodické postupy spojené s nácvikem jednotlivých řečových dovedností: Poslech s porozuměním, Čtení s porozuměním, Ústní interakce, Písemný projev.
Prověřování dosažené úrovně řečových dovedností.
Analýza nácviku řečových dovedností v některých učebnicích češtiny jako cizího jazyka.

9. Fonetika a fonologie
Výklad a procvičování fonetických jevů češtiny zaměřený didakticky na praktické potřeby výuky češtiny jako CJ. Korekce výslovnosti a nácvik poslechu a porozumění originálnímu česky mluvenému projevu v jeho různých formách.
Osvojování fonetického systému ČJČJ: fonetický

system čestiny, fonetický system v procesu komunikace, role fonetického systému v procesu výuky českého jazyka jako cizího, lingvistické základy osvojování fonetického systému českého jazyka (ve srovnávacím aspektu s AJ, NJ, RJ, PJ, ŠJ), psychologické základy osvojování fonetického systému českého jazyka, (pozitivní transfer, interference ve fonoreceptivní a fonoproduktivní oblasti), výběr fonetického minima pro cizince), řízení procesu osvojování fonetického systému ČJCJ - úvodní audioorální kurz, základní metody při osvojování segmentních jevů, osvojování supersegmentních jevů, typy cvičení.

10. Grafika a ortografie českého jazyka

Role grafiky a ortografie v procesu výuky ČJCJ, lingvistické základy vyučování grafiky a ortografie, obecná charakteristika grafiky českého jazyka (ve srovnávacím pohledu s jazyky, na jejichž základě bude ČJCJ vyučován), obecná charakteristika ortografie ČJ, základní ortografické principy, psychologické základy výuky grafiky a ortografie v procesu komunikace, výběr učebního materiálu, ortografické minimum, metody výuky grafiky a ortografie ČJCJ, metodické přístupy při osvojování ortografie (lexikální vysvětlení, slovotvorná analýza, vztah ke gramatice), systém cvičení.

11. Osvojování gramatiky ČJCJ

Role gramatiky v procesu výuky ČJCJ, lingvistické základy ve srovnávacím aspektu, systémové srovnání, funkcionální aspekt, psychologická charakteristika osvojování gramatiky ČJCJ, výběr učebního materiálu, gramatické minimum ČJ, metodické uspořádání gramatického materiálu, řízení procesu osvojování gramatiky ČJ.

Pojetí a role gramatiky v jednotlivých učebních metodách, role gramatiky v komunikační metodě, komunikativní prezentace gramatiky, základní typy chyb v učebnicích ČJCJ, agramatismus, pidginizace, explicitní přístup, gramatika a chyba. Jak učit gramatiku.

12. Osvojování lexikální zásoby ČJ

Lingvistické základy výuky lexikálního materiálu, systém českého lexika, psychologické základy výuky lexikálního minima, lexikální minimum, řízení procesu osvojování českého lexika, lexikální cvičení, typy lexikálních cvičení.

Rozvíjení dovednosti práce se slovníkem – práce se slovníkem při osvojování ČJCJ, typy slovníků,

cvičení zaměřená na práci se slovníkem

Semestr 3:

13. Testování a zkoušení dovedností

Typologie chyb. Chyba jako prohrěšek proti komunikačním normám.

Vstupní testy, dílčí testy, závěrečné testy (jejich sestavování a hodnocení).

14. Rozvíjení dovednosti odhadu

Typy odhadu (sémantický/lexikální, jazykově kontextuální, gramatický, cvičení zaměřená na rozvíjení odhadu.

15. Rozvíjení dovednosti kompenzace jazykového deficitu

Charakteristika jazykové kompenzace, typy kompenzace (verbální, neverbální; substituce, redukce, perifráze), cvičení zaměřená na jazykovou kompenzaci

16. Hodnocení

Typy hodnocení, výhody/nevýhody užití jednotlivých typů, praktický přístup k hodnocení, kritéria hodnocení. Hodnocení studenta, učitele, sebehodnocení.

17. Společný evropský referenční rámec pro jazyky a referenční popisy češtiny – využití ve výuce

Význam a funkce Společného referenčního rámce pro jazyky pro výuku ČJČJ, praktické využití referenčních popisů jazykových úrovní učiteli ve výuce. Principy třídění komunikačních situací a rolí podle deskriptorů Společného evropského referenčního rámce. Typologie hodin ve vztahu k relevantním řečovým dovednostem.

Charakteristika popisů referenčních úrovní pro češtinu jako cizí jazyk. Způsoby a možnosti jejich využití ve standardizaci obsahů výuky, zkoušek a při tvorbě učebních textů odpovídajících požadavkům deskriptorů. Metodologie popisu, teorie tzv. otevřených položek, teorie grupy, obecné a specifické pojmy, komunikační funkce výpovědi.

18. Evropské jazykové portfolio

Funkce, přínos EJP při výuce ČJČJ, jeho praktické použití, klady a zápory.

19. Výuka bez zprostředkujícího jazyka

Výuka bez zprostředkujícího jazyka, její výhody a nevýhody.

Semestr 4:

20. Učebnice a učební materiály pro výuku ČJČJ

Učební materiály (výběr učebnic vzhledem k zaměření kurzu a potřebám studentů), příprava

	<p>handoutů, učební pomůcky, práce s tabulí.</p> <p>21. Jazykové hry Výuka ČJČJ s pomocí didaktických her. Didaktizace materiálů pro výuku. Formování komunikativní kompetence ve čtení, v poslechu, v ústní řeči, v písemném projevu, v oblasti reproduktivních řečových dovedností.</p> <p>22. ICT ve výuce jazyků včetně ČJČJ Využití moderních technologií ve výuce cizích jazyků, e-learning, možnosti systému Moodle.</p> <p>23. Výuka dětí, bilingvní děti Charakteristika výuky dětí předškolního věku a mladšího školního věku.</p> <p>24. Základy odborného stylu Teoretické aspekty psaní odborného textu (normy odborného textu, kulturní rozdíly ve vědeckém stylu, typologie textu), výuka praktických dovedností potřebných pro psaní českého odborného textu (prostředky koheze a koherence textu, části vědeckého textu, vertikální a horizontální členění odborného textu) a na seznámení učitelů s odbornou literaturou vztahující se k tomuto tématu.</p> <p>25. Kolokvium – individuální příprava Příprava závěrečné práce – individuální konzultace.</p>
Způsob ukončení studia:	<p>V závěru každého předmětu proběhne hodnocení studujících formou zápočtu/zkoušky. Student, kterému se nepodaří předmět uzavřít, má právo na jeho druhé zapsání.</p> <p>Účastníci kurzu vypracují závěrečnou práci v rozsahu 20-30 normostran (výběrem z nabídky témat nebo na vlastní téma) a obhájí ji před komisí. Mimo obhajobu absolvují závěrečnou zkoušku před komisí. Tématem závěrečné zkoušky bude didaktika češtiny jako cizího jazyka. Na základě úspěšného splnění těchto povinností obdrží absolventi osvědčení o absolvování kurzu.</p>
Doklad o absolvování studia:	<p>Osvědčení o absolvování studia k prohlubování odborné kvalifikace (§ 10 vyhlášky č. 317/2005 Sb.) v rozsahu 254 vyučovacích hodin</p>
Č.j. rozhodnutí MŠMT o udělení akreditace k provádění programu:	<p>MSMT- 32204/2020-4-846</p>
Předpokládaný poplatek za celé studium:	<p>25.000,- Kč</p>